

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportti on laaja ja asiantunteva. Siinä on kuvattu erinomaisella tavalla tiedonhallintaa käsittelevien säännösten moninaisuus ja osittaiset ristiriidat. Myös suomalaisen tiedonhallinnan asemoitumisen kuvaaminen suhteessa kansainvälisiin sopimuksiin ja EU-oikeuteen on ansiokas.

Suomessa voimassa oleva tiedonhallintaa koskeva lainsäädäntö on todettu hajanaiseksi ja osittain epätarkaksi. Raportissa on taidokkaasti ja hyvin perustellen nostettu esille yhden tiedonhallintaa koskevan yleislain ilmeinen tarve. Yleislakia tarvitaan, jotta toiminnalliset uudistukset ja digitalisaatio tosiasiallisesti etenevät. Puolustushallinnon rakennuslaitos katsoo, että tiedonhallinnan yleislaille on olemassa tarve, mutta samaan aikaan näin monitahoisten asioiden sisällyttäminen yhteen selkeään yleislakiin on erittäin haasteellista.

Raportissa korostettu tiedon elinkaariajattelu on hyödyllinen lähtökohta lainsäädännön kehittämiseksi. Tiedon elinkaariajattelun toteutumisessa on tärkeää, että tiedonhallintaa ohjaavien tahojen vastuunjako ja tehtävät ovat selkeät eivätkä jätä mahdollisuutta päällekkäisille tai erilaisille tulkinnoille.

Raportin laatineen työryhmän mukaan tulevaa yleislakiin ei tulisi säätää organisaatioiden sisäisestä tiedonhallinnan tehtävien jaosta. Tällöin tehtävän hoitamisen organisointi jäisi kunkin organisaation sisäiseksi asiaksi. Toiminnan joustavuuden kannalta tämä on tarkoituksenmukaista, mutta

Rakennuslaitoksen näkemyksen mukaan jatkossakin on toimintaa ohjattava niin, että tiedonhallintaan liittyvät tehtävät tulevat varmasti hoidetuiksi organisaatioissa.

Työryhmän ehdotus tiedonhallintaan liittyvien arviointi-, suunnittelu- ja kuvaamisvelvollisuuksien yhdistämisistä yhteen lakiin on kannatettava. Tämä poistaisi tiedonhallinnan sirpaloitumista organisaatioissa, palvelisi aiempaa paremmin tiedon kokonaisvaltaista hallintaa ja poistaisi päällekkäistä toimintaa. Myös asiakirjojen ja tietoaineistojen rekisteröinnin monitahoisen säätelymallin uudistaminen on erittäin toivottavaa ja tukee sekin tiedon hallintaa kokonaisuutena.

Prosessiajattelun lisääminen tietoaineistojen muodostumisessa ja käsittelyssä viranomaisten välillä on sinänsä kannatettavaa ja asioiden käsittelyä nopeuttavaa. Puolustushallinnon rakennuslaitos pitää kuitenkin tärkeänä tietoturvallisuuden erityistä huomioimista viranomaisten välisessä tiedon käsittelyssä. Eri viranomaisten oikeus tietoon sen elinkaaren eri vaiheissa tulee huomioida tarkasti.

Raportissa nostetaan esille viranomaisten velvollisuus arvioida esimerkiksi tietojärjestelmissä olevien tietovarantojen hyödyntämismahdollisuuksia eri käyttötarkoituksiin. Raportin mukaan julkishallinnon tietojen arvo määrittyy siitä arvosta, joka sillä on yksilöille ja yhteiskunnalle. Koska tiedon käyttötarkoitukset ja arvo voivat muuttua ajan kuluessa, on tiedon hyödyntämistä ja arvoa tarpeen arvioida laajasti eikä ainoastaan tiedon syntyhetken näkökulmasta. Tähänkin liittyen Kansallisarkiston toimivallan määrittely suhteessa muuhun tiedonhallinnan säätelyyn erittäin tärkeää.

Raportissa esitetty ajatus tietohallinnon ohjausta koskevien toimivaltasäännösten uudelleenarvioinnista on kannatettava. Kokonaisarkkitehtuurityötä koskevan säätelyn sisällyttäminen osaksi tiedonhallinnan kuvauksia ja rajapintoja koskevaa säätelyä konkretisoisi kokonaisarkkitehtuuria aiempaa enemmän osaksi toimintaa ja tiedonhallintaa. Samalla se vähentäisi organisaatioissa tehtävää päällekkäistä työtä.

Turvallisuuskriittisten toimialojen erityistarpeiden huomioiminen lainsäädäntöä uudistettaessa on tärkeää. Koska uudistamistyössä käsitellään useita lakeja, on esimerkiksi tietoturvallisuuden käsittelemiseen paneuduttava huolellisesti. Tietoturva-asetuksen ja siihen liittyvän ohjeistuksen monitulkintaisuudesta on pyrittävä eroon. Raportissa ehdotettu salassa pidettävien tietojen luokittelun yksinkertaistaminen on kannatettavaa. Pyrittäessä korostamaan aiempaa enemmän eheyttä ja saatavuutta tulee muistaa, että luottamuksellisuus, eheys ja saatavuus korostuvat erilailla erilaisissa organisaatioissa.

Puolustushallinnon rakennuslaitos pitää tärkeänä sitä, tiedonhallinnan yleislain valmistelu ja tulevan lain soveltamisen ohjaus tulee olemaan johdonmukaista. Lain soveltamiseen tullaan myös tarvitsemaan riittävä koulutusta.

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

-

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

-

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvallisuus

-

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

-

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

-

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

-

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

-

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

-

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Hakkarainen-Kiri Anu
Puolustushallinnon rakennuslaitos